

Het Ministerie van Cultuur en Communicatie, het directoraat van de architectuur en erfgoed, gegevenskenmerken de naamgeving artistieke en historische steden en gebieden aan de lokale overheden die wat up hun erfgoed. Zij biedt de vaardigheid van de gidsen sprekers en bijzonder stuwende krachten, van het erfgoed en de kwaliteit van hun acties. Antieke overblijfselen in de architectuur van de XXe eeuw, steden en landen stadium het erfgoed in haar wijnstokras. Vandaag, een netwerk van 130 steden en het land biedt u haar know-how in heel Frankrijk.

nabij

Dijon, Besançon, Chalon-sur-Saône, Dôle, Bar-le-Duc, voordelen uit de naamgeving Kunst en historische Steden.

© Photos : Jean-François Feutriez, David Covelli, Angélique Roze

Kunst en historische Steden en Landen Langres

Bent u laten **vertellen**

Informatie

Office de Tourisme du Pays de Langres
Square Olivier Lahalle
52201 LANGRES cedex
tél. : 03 25 87 67 67
fax : 03 25 87 73 33
e-mail : info@tourisme-langres.com
www.tourisme-langres.com

Service du patrimoine
Hotel de Ville
52206 LANGRES
tél. : 03 25 87 60 62
fax : 03 25 88 27 77
e-mail : patrimoine@langres.fr
www.langres.fr

Langres achter de stadtmuren

De kunststad achter de stadsmuren

— De kunststad

● Monumenten

Plan werd gerealiseerd door het bedrijf SOGEFI te Moissac.
Tel. : 05 63 04 45 25
Alle Wet in overeenstemming met de gereserveerde artistieke eigendom.

ZOOM

Kunst- en historisch museum

(Place St. Didier zijde)

De oude kapel van St. Didier, uit het begin van de 12e eeuw, is geïntegreerd in het hedendaagse gebouw van het museum. Op initiatief van een groep geleerden binnen de historische en archeologische vereniging van Langres, werd het museum in 1838 gesticht, en het biedt de mogelijkheid om een groot aantal constructies van de citadel en de modernisering van de vesting ten toon te stellen en te conserveren. Dit gebouw, dat in 1840 als eerste historische monument van de Haute-Marne werd geïntegreerd, bestaat eigenlijk alleen nog uit het koor, het vierkante dwarschip en een travers. In deze kapel werden de relikwie van heilige schutpatroon van de stad bewaard en vereerd. Sinds de stichting van het museum van kunst en archeologie in 1996, is de bestaande archeologische collectie uitgebreid met de collectie van kunstwerken.

(place du Centenaire zijde)

Aan het einde van de 19e eeuw werd door de gemeente een blok huizen gesloopt (tegenwoordig place du Centenaire) om plaats te maken voor een overdekte markt, gebouwd in staal met veel glazen nissen voor een hoge lichtopbrengst. In 1956 werd een deel weer gedemonteerd om opnieuw plaats te maken, nu voor een pompstation, dat de nieuwe wooncomplexen aan de zuidkant van de stad van water moest voorzien. Het laatste deel van de markthallen werd in 1988 gesloopt tijdens de bouw van het kunst- en historisch museum, voltooid in 1996. Goed geïntegreerd in zijn omgeving door de rondingen in de gevels, die het oude straatpatroon volgen, evenals de raampartijen, die de façades op regelmatige afstanden onderbreken in een frequentie, die goed aansluit bij de smalle huizen die er naast staan.

Het museum huisvest en presenteert de grootste archeologische- en kunstcollectie van de regio.

Voormalige kapel van de Oratoriërs

1

In 1616 deed de bisschop Sébastien Zamet een beroep op de congregatie van de oratoriërs om zijn seminarie te leiden en zodoende de predikers op te leiden voor het bisdom. De prelaat gaf aan de nieuw aangekomenen terreinen en gebouwen van de oude St. Amâtre priorij, gelegen in het zuidelijk deel van de stad. Pas in 1676 werd de kapel voltooid. Sober van afmetingen, opzet en decor. De entree is gevat in een portiek in Ionische stijl met daarboven een fronton.

Tijdens de revolutie werd de kapel buiten dienst gesteld en werd in 1838 een theaterruimte. Het buiten decor getuigt van deze nieuwe bestemming: maskers, partituren en muziekinstrumenten hebben een plaats gevonden op het fronton. In 2000 werd het theater volledig verbouwd en biedt nu plaats aan 250 bezoekers.

Voormalig Jezuïetencollege

2

Beroepen in Langres in 1621, vestigden de Jezuïeten zich een dertigtal jaren later in hun college, gelegen in het centrum van de stad. Dit college kon 200 jonge notabelen van Langres huisvesten. In 1746 werden de gebouwen vernietigd door brand, maar een nieuw college kwam er al snel voor in de plaats. In 1770 was de bouw voltooid, maar de Jezuïeten hebben dit niet meer meegemaakt, omdat zij in 1762 uit het koninkrijk werden verdreven.

Dit gebouwencomplex in een U-vorm, gewijd aan gebed en studie, ligt met zijn achtergevel tegen de 13e eeuwse stadswallen aan. De binnenplaats wordt door een muur afgesloten en gescheiden van het plein Diderot. Boven de toegangspoort bevindt zich een zinnebeeldige les, gemaakt door Antoine Besançon. De zijvleugels van het gebouw sluiten deze muur weer in met aan de rechterzijde de gevel van de kapel. Deze kapel heeft een indrukwekkend altaar met een bombastisch fronton, voorzien van een overvloedig decor van wolken, lichtstralen en engelenkopjes. De vuurpotten bekronen en completeren dit barokke geheel.

Het plein Diderot

3

De vroegere "place Chambeau" liep lange tijd tot de vesting van "Bas-Empire". Totdat in 1612 de huidige rue Leclerc een doorgang vormde in de vesting. De oude noord-zuidverbinding "cardo gallo-romain", nu rue Diderot, komt eveneens op dit plein uit. Denis Diderot is geboren in 1713, op nr 9 van dit plein. Hij stamt uit een familie van kleermakers en studeerde aan het dichtbij gelegen jezuïetencollege, voordat hij naar Parijs vertrok op 15 jarige leeftijd. Als eclectisch auteur verkent hij alle genres: filosofie, romans, toneel, kunstkritiek. Hij stelt de

intolerantie aan de kaak en verwerpt de traditionele moraal, hij strijdt voor het zegevierven van de rede en het geluk van de menselijke veelzijdigheid. Zijn magistrale en buitengewoon moderne werk is de encyclopedie. Diderot samen met d'Alembert, zijn gedurende twee decennia de hoofdrolspelers van dit monument van menselijke kennis. Honderd jaar na zijn dood in 1884, kreeg het plein zijn naam en werd ter ere van hem een standbeeld opgericht. Dit standbeeld gemaakt door Frédéric Bartholdi, staat op een sokkel, waarop alle namen vermeld staan van hen die hebben meegewerkt aan het tot stand komen van de encyclopedie.

Vakwerkhuis

In de middeleeuwen werden in Langres talloze huizen gebouwd met smalle en hoge gevels. De meeste van deze panden werden gebruikt voor zowel bewoning als voor ambachtelijke doeleinden. In de loop der tijd werden vele façades aan de straatzijde veranderd. Dit huis met zijn vakwerkgevel (stenen gevat in een frame van hout) vormt hierop een uitzondering. De diverse doeleinden van gebruik zijn duidelijk boven elkaar zichtbaar: de twee kelderniveaus werden gebruikt voor opslag, op de begane grond, opgetrokken in steen, was een werkplaats of een ambachtswinkel, terwijl de naar voren uitstekende etages werden gebruikt als woonhuis.

De Kathedraal Saint-Mammès

5

De kathedraal St. Mammès, waarvan de bouw is gestart in 1150 en voltooid in het eind van die eeuw, was een kathedraal van een groot bisdom, gelegen tussen de Champagne en de Bourgogne.

Het is het laatste grote bouwwerk in de stijl van de Romaanse abdij van Cluny, gebouwd aan het einde van de 11e eeuw. Op het kruispunt van artistieke invloeden, verenigt de kathedraal op harmonieuze wijze de Romaanse stijl en de gotische vernieuwingen.

De spitsgewelven, vernieuwend voor de regio, geven het schip van de kathedraal meer breedte en licht dan de andere gebouwen in de stijl van Cluny.

De imposante neoklassieke façade, gereconstrueerd in 1768, bestaat uit twee torens met daartussen een uitbouw bekroond met een fronton. Op dit fronton staan twee monumentale beelden, het linker symboliseert de Synagoge en het rechter de Heilige Kerk. Elk van de drie niveaus van de torens komen tot hun recht door de kolommen of pilasters in respectievelijk Dorische, Ionische en Corinthische stijl. Tijdens de revolutie zijn enkele decoraties ontdaan van hun oorspronkelijke symbolen. Evenals de bisschoppelijke mijter en staf, boven het noordelijke portaal (links), die werden vervangen door de Frygische muts of Jakobijnenmuts en een officierswapen.

Kloosterhof van de kathedraal

Gelegen midden in het religieuze centrum, de voormalige canonieke wijk, getuigt de kloosterhof van de belangrijke positie van het kapittel. De orde van kanunniken verkoos de bisschop en op die manier vestigde men een rijke en invloedrijke heerschappij. Het kloosterhof, aanvankelijk bestaande uit vier galerijen die een tuin omsloten, was een gesloten hof, toegewijd aan stille overpeinzingen en begravenissen van de kanunniken. De galerijen bestonden uit gotische spitsgewelven, versierd met kapitelen voorzien van bijbelhaken of bladmotieven. Tot in het begin van de 19e eeuw waren de openingen naar de tuin voorzien van spijlen van natuursteen, zoals vaak ook toegepast in kerkramen. De etage van de zuidelijke galerij was in gebruik als opslagzolder voor de belastinginning in natura (een tiende van de opbrengsten voor het land moest worden afgestaan aan de kerk). De oostelijke etage (gereconstrueerd in 1748) was in gebruik door de bibliotheek van het kapittel.

Tijdens de revolutie zijn twee van de vier galerijen vernietigd. Nadat de bestemming diverse malen werd veranderd, werd het in 1980 een basisschool. Na grote restauraties in 1987 huisvest het nu de gemeentelijke bibliotheek Marcel Arland. Sinds 1991 is de hof het toneel van een hedendaags kunstwerk te danken aan François Bouillon: Een "Y d'if". Een reliëf uit vroegere tijden; de waterput in het centrum van de hof bevat een taxus in de vorm van een Y; deze letter waarin drie richtingen samenkomen, symboliseert de drie-eenheid en de zuiverheid. Een spiraal, die het gevoel van oneindigheid oproept, bevat een toenemend aantal Y symbolen naarmate men zich verder van het centrum verwijdt.

De spaarbank (Caisse d'Epargne)

7

In 1903 verwierf de stad aan de voet van de kathedraal een oud canoniek huis. Er werd een wedstrijd voor architecten uitgeschreven om een onderkomen voor de Caisse d'Epargne te ontwerpen. Deze operatie diende tevens een ander doel: het ontruimen van een kant van het plein Jeane-Mance aan de zuidkant van de kathedraal, om zo een rechtstreekse toegang tot het klooster te verkrijgen. De prijswinnaar, de architect Charles Danne uit Dijon maakte handig gebruik van de plaats van het gebouw op de hoek van het plein om het imposante karakter te accentueren. Het overweldigende ontwerp is een compilatie van verschillende vroegere stijlen. Renaissance, barok en klassiek.

Stadspaleis Piétrequin

8

Vanaf het eind van de 16e eeuw werden in Langres de eerste herenhuisen of stadspaleizen gebouwd; dit viel samen met de opkomst van de bourgeoisie in dienst van het vorstendom. Het verkrijgen van administratieve verantwoordelijkheden had voor sommige families een hoger sociaal niveau ten gevolge; vanaf dat moment investeerde men meer in onroerend goed. Dit is de reden, dat de luitenant generaal en drost van de koning te Langres Philbert Piétrequin in 1613 dit herenhuis liet bouwen. Het pand, gelegen tussen voorhof en tuin, heeft een L-vormige plattegrond. De gevel is voorzien van een fries versierd met ovale ornamenten en waterspuwers, maar heeft verder de soberheid van het classicisme, terwijl de kroonlijst nog aan de renaissance doet denken. Om de intimiteit van de hof te waarborgen, werd een muur gemaakt met daarin een majestueuze toegangspoort uit de 18e eeuw.

poort om de binnenplaats af te sluiten. In de 19e eeuw worden door de familie Du Breuil de Saint-Germain erkers toegevoegd, afkomstig van andere renaissancegebouwen.

Stadhuis of Gemeentehuis

11

Na meer dan twee eeuwen van hun bestaan verwierf het college van wethouders in 1581 een groot gotisch gebouw aan de "Marché-aux-Blés" de korenmarkt, het tegenwoordige "Place de l'Hôtel de Ville" (plein van het gemeentehuis). Het gebouw was in gebruik als gemeentehuis, maar ook als rechtbank en al spoedig ook als gevangenis van het koninklijke gerechtshof. Een brand in 1774 in het gevangenisgedeelte was de reden van een volledige reconstructie. Onder architectuur van Nicolas Durant, algemeen architect van de Champagne, krijgt het gebouw weer de functies van een stadhuis. Gemeenteraad en rechtbank vinden weer hun plaats, terwijl achter het gebouw de gevangenis wordt herbouwd. Het meest in het oog springend is het centrale deel van het gebouw: naar voren uitgebouwd ten opzichte van de façade, voorzien van een imposante zuilenrij, die een fronton dragen. Dit gedeelte van het pand bleef gespaard bij een nieuwe brand, die in 1892 de rest van het gebouw verwoestte. Op het fronton staan de letters RF, afkorting voor République Française; deze letters vervangen het eerdere wapenschild van de koning, dat er tijdens de revolutie af werd afgeslagen. Overigens zijn het dezelfde engelen die nu het republikeinse wapenschild dragen.

Voormalige kapel van het Ursulinenklooster

12

1670-1680
Na aankomst in Langres in 1613 werden de zusters van de orde van St.Ursula aangewezen om de jonge meisjes op te voeden en de oudere pensioengasten te verplegen. De zustergemeenschap bewoonde eerst een voornaam herenhuis aan de rue de la Tournelle, voordat ze in 1631 een meer praktisch klooster lieten bouwen. Pas aan het eind van die eeuw werd de kapel voltooid (tussen 1670-1680) Op het ernstig beschadigde portaal zijn nog steeds sterk overdreven decoraties zichtbaar: gekoppelde zuilen, nissen, versprengelde emblemen.... Vanaf 1818 werd het veranderd in een kazerne, In 1974 werd tweederde van de gebouwen gesloopt om plaats te maken voor een woning.

Renaissance façade (rue St-Didier)

13

Deze bijna vierkante façade bestaat uit drie verdiepingen; elk van deze etages is gedecoreerd met dubbele zuilen die een fries dragen. De kapitelen van de zuilen zijn van conventionele orden: Ionisch op de begane grond, Corinthisch op de eerste etage en samengesteld op de tweede etage. Op het fries van de eerste etage ziet

men muziekinstrumenten en krullen, vergelijkbaar met die op de gallo-romaanse boog; dit geeft duidelijk aan hoezeer de renaissance wed geïnspireerd door de antieke tijd. De begane grond werd aan het eind van d 19e eeuw verbouwd. De centraal geplaatste toegangspoort werd naar links verplaatst recht tegenover de zijstraat.

Renaissance-huis

14

Deze voorname woning, gebouwd circa 1550, bestaat uit twee gebouwen. Eén aan de straatkant en één aan de tuinkant, verbonden door een gang en een wenteltrap. De ondergrondse keukens hebben lichtinval via de lager gelegen binnenplaats aan de tuinkant. Onder deze binnenplaats is een regenwaterreservoir gemaakt met een waterput, voorzien van een koepel, waaruit men kan putten.

De façade is opgebouwd uit twee niveaus met om en om smalle en brede nissen. De semi-zuilen van Ionische en Corinthische orde accentueren het reliëf van de beide niveaus van de gevel. De natuurstenen pilaren in de vensters maken deel uit van de vierdeling in de façade. Het overvloedig gedecoreerde bovenste fries, met ornamenten van planten, staat tegenover de soberheid en de regelmaat van het ondergelegen fries met schedels van dieren of runderen. Boven de centraal geplaatste deur is een verhoogd raam en een driehoekig fronton ,dat versierd is met een slinger van planten, waaruit een leeuwenkop en ramkoppen steken.

De St.Martinus kerk

15

Het staat vast, dat de priorij van St. Martin sinds de 11e eeuw zich heeft gevestigd buiten de oorspronkelijke stadswallen. Het is een wijk die in het midden van de 14e eeuw, door aanbouw van de stadswallen, binnen deze wallen kwam te liggen. De huidige kerk is gefaseerd gebouwd vanaf de 13e tot de 18e eeuw. Het koor en het grootste deel van de traveeën dateren uit de eerste periode. Uit het einde van de middeleeuwen dateert de sluitsteen van de travee. Na een brand in 1725 profiteerde men van de gelegenheid om het gebouw te veranderen. De zijbeuken werden verdubbeld met behoud van de originele gotische elementen. Claude Forgeot, een architect uit Langres, ontwierp de façade, die in 1745 werd voltooid. Deze is sober en symmetrisch; het accent ligt op de uitspringende omkadering van de hoofdingang, met Ionische zuilen, die een gecentreerd fronton dragen. De unieke klokkentoren beantwoordt echter niet aan deze symmetrie: had Forgeot misschien nog een tweede toren er tegenover in gedachte? De toren is 52 meter hoog en opgebouwd in vier verschillende niveaus. Het eerste niveau heeft dezelfde soberheid als de façade; het tweede heeft blinde muren, opgesierd met pilasters met Corinthische kapitelen; het derde heeft grote klankgaten voor de klokken, versierd met pilasters met samengestelde kapitelen. Het geheel wordt bekroond door een koepel, rijk versierd met vuurpoten en pilasters die aan de onderkant een krulvorm hebben.

Hospitaal van de liefdadigheid

9

Als reactie op de pestepidemieën, sticht bisschop Sébastien Zamet in 1638 de orde van de Charité om de arme zieken te verplegen. De nieuwe organisatie krijgt een hospitaal in beheer, bestaande uit verschillende panden, die al op deze plek aanwezig waren.

Na een brand in 1770 werd het mogelijk een functioneler gebouw te ontwerpen. Gemaakt naar het ontwerp van de architect van de Champagne Nicolas Durant, werd het hospitaal gebouwd met twee paviljoens en een centraal gelegen kapel voorzien van twee zijvleugels. De beide vleugels waren voor de zieken, terwijl in de beide paviljoens de zalen voor revalidatie, de apotheek en een operatiezaal waren opgenomen. Het monumentale en symmetrische gebouwencomplex is gelegen aan een afgesloten voorhof. De centraal gelegen ronde kapel is van hoogwaardige neoklassieke stijl. De beeldhouwwerken van Antoine Besançon uit Langres benadrukken de bestemming van de plek. Op het fronton van de kapel is een afbeelding van de Charité die de weeskinderen ontvangt, terwijl op de zuilen naast de toegang afbeeldingen van de geneeskunde (pols opnemen) en de chirurgie (oogoperatie) zichtbaar zijn.

Het Du Breuil de St-Germain stadspaleis

10

In 1576 koopt Sébastien Valtier de Choiseul een groot perceel, waarop hij een herenhuis laat bouwen. Het woongedeelte van het huis is uitgevoerd met een wachthuis, naar voren uitgebouwd boven het plein. Het onderste deel van de façade is opgebouwd uit natuurstenen, die bolvormig zijn uitgehakt. De gevel aan de binnenplaats is symmetrisch: de decoraties rondom de entree die overvloedig versierd is met thema's, die zeer geliefd waren aan het eind van de 16e eeuw, zijn significant aanwezig. Gebeeldhouwde stenen of punten in de vorm van diamanten, pilasters, versierd met slingers, hoornen en vazen in overvloed, een centraal fronton en leeuwenkoppen, hebben het effect, dat de deur groter lijkt dan hij in werkelijkheid is. Omstreeks 1770 laat Philippe Profilet de Dardeney de zijvleugel veranderen in renaissancestijl en -afmetingen. In het midden komt een uitspringend deel, dat geaccentueerd wordt door de dubbele deuren met glas en een rond venster met daarboven een fronton. De decoratie wordt gecompleteerd door twee bloemenslingers, twee op consoles geplaatste bustes en een médaillon van terracotta, dat waarschijnlijk de toenmalige eigenaar voorstelt. In dezelfde periode krijgt het huis een muur en toegangs-